

ski su procesi prihvatljivi samo onda ako jačaju društveni položaj udruženog rada u užoj i široj društvenoj zajednici. U tom smislu samoupravljanje je oslobađanje od otuđenih oblika suprotstavljanja općeg i posebnih društvenih interesa (vlasti i društva). Pored samoupravne, autor govori i u političkoj integraciji. On naglašava da prilikom koncipiranja integracijskih procesa valja prihvatiti i neke momente društveno-ekonomskog sistema, što ih navodi u knjizi.

Ivan Cifrić

IVAN KUVAČIĆ:

Marxizam i funkcionalizam

(Komunist, Beograd, 1970.)

U okviru općenite problematike i kontekstu razmišljanja o položaju, ulozi i načinu djelovanja čovjeka u društvu, postoje danas u sociologiji dva dominantna i međusobno suprotna pristupa, koji svojom aplikacijom u praktičnom djelovanju u okviru institucionalnih formi ponašanja i akcije, određuju rezonance čovjekove aktivnosti. Jedan od njih je marksistički, a drugi funkcionalistički. Prvi polazi od čovjeka i njegovih mogućnosti, a drugi od sistema, njegova održanja i sadašnjosti. Ta dva po prirodi metodološka odnosa čovjeka prema stvarnosti imaju svoje temelje u ideološkim premisama postojećih konkretnih društava i njihovoj teorijskoj fundiranosti. Autor nam u svojoj knjizi govori o ta dva odnosa. On u svojim analizama slijedi kritičku marksističku misao o ostvarivanju jednoga bitno drukčijeg, humanijeg odnosa među ljudima, i čovjeku primjerenijeg društva. On u tom kontekstu probleme dviju metoda — marksizma i funkcionalizma — podiže na razinu odnosa dva modela koji se međusobno konfrontiraju kao sistemi.

Autorov je stav da ono društvo koje pretendira na humanost u ljudskoj zajednici mora imati i drukčiji znanstveni pristup društvenim fenomenima od onoga društva u kojemu je čovjek sveden na statički, proračunati i sekundarni element, pripremljen da reagira na unaprijed pripremljene podražaje. Da bi što bolje ukazao na konsekvence koje za samu sociologiju proizlaze iz prihvaćanja jedne funkcionalističke teorije, autor ideje i sadržaj svoje knjige locira na polemičkom razmatranju problema. U dilemi: marks-

izam — funkcionalizam, autor se opredjeljuje za prvu alternativu i zalaže se za marksističku sociologiju, a posebno za marksističku koncepciju socijalističkog društva.

Knjiga ima dva dijela. U prvom dijelu — »O pristupu i načinu spoznaje«, autor govori o općim teorijskim principima i načinima ljudske spoznaje, stavljajući u središte razmatranja spomenuti problem. U toj analizi on, kao i neki drugi naši teoretičari, iznosi i dalje razrađuje svoj poznati stav, da nije dovoljno suprotstavljati marksizam i funkcionalizam samo na razini metode, nego i na razini modela.

U drugom dijelu knjige pod naslovom »O čovjeku i njegovom položaju«, autor u razmišljanjima stavlja naglasak na probleme tehničkih uvjeta što ih donosi civilizacija i moderna tehnologija, i na položaj čovjeka u njima.

Ivan Cifrić

MIROSLAV PEČUJLIĆ:

Horizonti revolucije

(Institut za političke studije Fakulteta političkih nauka, Beograd, 1970.)

Knjiga Miroslava Pečujlića predstavlja niz studija iz sociologije u kojima se raspravlja o bitnim i aktuelnim problemima i teorijskim orijentacijama u suvremenoj sociologiji. Studije u ovoj knjizi su međusobno povezane i usklađene u jedinstvenu cjelinu, sintetički karakter koje ukazuje na bitne okvire i elemente suvremene revolucionarne strategije. Prema autorovu mišljenju u društvu su moguće istinske revolucionarne promjene ukoliko se prethodno pomno i znanstveno analiziraju suvremeni procesi u njemu, a istodobno i teorijske orijentacije koje tumače, objašnjavaju i znanstveno utemeljuju područja društvene akcije.

Pečujlićeva studija sadrži devet eseja raspoređenih u dva dijela. Prvi dio nosi naslov »Sukob vizija (od apogetike do revolucionarne strategije)«. U njemu se raspravlja o koncepcijama i vizijama suvremenog društva i njegove strukture. Pisac ostavlja snažan dojam na svakoga čitatelja ukazujući na dileme prisutne u suvremenom svijetu. Te dileme se iskazuju kao odnos prisutnih mitova postojećega i revolucionarne misli. Autor u prvi dio svoje knjige svrstava slijedeće eseje-studije: (1) »Veliki dijalog«, u kojemu govori o

aktuelnoj temi odnosa funkcionalizma i marksizma, iznoseći svoje stavove o reformi i kritici funkcionalizma i problemima sinteze; (2) »Marxova teorija društva«; (3) »Kritika teorijske misli o strukturi socijalističkog društva«, (4) »Od vizije do stvarnosti — istraživanje u političkim naukama«, u kojemu se osvrće na neka metodološka pitanja i opasnosti od strampu- tice u istraživanjima. . .

U drugom dijelu knjige, pod naslovom: »Nosioci socijalne akcije«, svrstani su o- vi prilozi: (1) »Između budućnosti i sada- šnjosti«, (2) »Društvene grupe i politički

život«, (3) »Skica strukture društvene sve- sti«, (4) »Socijalizam i nejednakost«, i (5) »Klasa i politička avangarda u suvreme- nim uslovima borbe za socijalizam«. U nji- ma autor analizira socijalne snage novih društvenih promjena, i probleme znan- stveno-tehnološke revolucije kao temelja novih tokova i razvitka proizvodnih sna- ga.

Iako u knjizi susrećemo različite teme i već prije objavljivane spomenute studije, one skupljene na jednom mjestu dobi- vaju novi, snažniji smisao.

Ivan Cifrić